INCVNABVLA

Qu 2868

Upraviono v r. 1935.

GW. 2610
HC* 14911
VK 305
BMI 294 (IA 4902
Pell. 1339

Inc. Qu. 2868
Bibl. Jag.

Inc. 2868

HH. IV. 13 β

~~Incunabula~~ Capranica

(~~Matthaei de Cracovia.~~)

Capranica —

Speculum artis bene moriendi.

Hain Repert. bibl. N. 14911.

cf Hain 4386

~~VI. b. 397.~~

Catalog. 1229.

Ht. N. 133.

Speculū artis bene moriēdi

detemptatōnibus. penis infernalibus interrogatōibus agonisantium. et varijs oratōnibus pro illorum salute faciendis

BIBLIOTH: UNIV: JAGELLONICAE

Incipit Speculum artis bene moriendi perutilis

CUm de pñtis exilij miseria mortis transitus propter moriēdi impitiā multis nō solum laicis. verum etiam religiosis atqꝫ deuotis difficilis multūqꝫ piculosus. immo etiam terribilis et horribilis valde plurimum videatur Idcirco in pñti materia (q̄ de arte moriendi est) sequens breuis exhortatōnis modus est. circa eos maxime q̄ in articulo sunt ↄstituti. mentis intuitu ꝛ subtili ↄsideratione notandus seu perpēdendus. eo ꝙ modus rite generaliter omnibꝫ catholicis ad artē et noticiā bene moriēdi ↄquerendam plurimum valere ꝑdesse potest

Diuisio libri

COntinet aūt materia ista sex particulas. quarum prima est de laude mortis scientia qꝫ bene moriēdi. Secunda temptatōnes morientium ↄtinet. Tercia interrogatōnes Quarta quandā instructōez seu informatōem cū obseruatōibꝫ. Quinta exhortatōes. Sexta ↄtinet orōes dicendas super agonizantes ab aliquo assistentium agonizanti caro et fideli.

Prima pticula de laude mortis et sciētia bñ moriendi

CUm omnū iterribiliū mors corporis sit terribilior. sicut ait philosophus in. iij Ethicorum. mors tñ anime tanto est terribilior atqꝫ detestabilior q̄nto aīa corpe est nobilior atqꝫ prestantior dicente ꝓpheta. Mors peccatorum pessima. sed his nihilominꝰ eodē ꝓpheta attestāte. Preciosa in conspectu dñi mors sanctorum eius. qualicūqꝫ etiam morte corpali moriantur nō solum p̄ciosa mors est. mors sanctorum martyrū. verū etiā aliorum sanctorū siue iustorum bonorum atqꝫ christianorum. necnō et peccatorū quātūcūqꝫ malignorū vere cōtritorū et in vera fide et scē matris ecclesie vnitate morientiū. s'm illud Apocal'. ix. Beati mortui q̄ in dño moriuntur propter qđ diuina sapientia ait Iustus si morte preoccupatus fuerit refrigerio erit. si tamen moriturus in tēptationibꝰ atqꝫ alijs in mortis agonia sibi necessarijs cōstāter atqꝫ prudēter se tenuerit atqꝫ rexerit. queādmodū in sequētibꝰ manife.

statur dei adiutorio salutis erit

Descriptio mortis

Et ideo de laude mortis dūtaxat bonoꝝ q̄dem sapiens sic ait. Mors nihil aliud est nisi exitus de carcere. finis exilij. depositio oneris grauissimi. corporis omnium egritudinum terminatio. omnium periculoꝝ euasio. omniū maloꝝ ꝯsumptio. omniū vinculoꝝ dirruptio. debiti naturalis solutio. reditus in patriā. ingressus in regnum vn̄ Eccl. vij Melior est dies mortis die natiuitatis quod ni mirum de bonis et electis tantummodo est intelligendm qꝛ malis atq̄ reprobis nec dies mortis nec dies natiuitatis bona dici debet. Quapropter bonus xp̄ianus immo etiam quilibet peccator q̄libet vere cōtritus et fidelis de morte corpali. etiam qualicūq̄ de causa sibi illata contristari nō debet neq̄ pturbari neq̄ ipam ptumescere. sed sponte ꝛ voluntarie mentis ratione. que sensualitati vtiq̄ dominatur mortē suscipiat atq̄ sufferat patienter sustineat suamq̄ in hac re volūtatem plenarie diuine conformans et cōmittens volūtati vt tenetur. si tamen bene et secure egredi hinc voluerit atq̄ mori. quodam sapiente sic dicente. bene mori est libenter mori. vnde subdit vt satis vixerim nec anni nec dies sufficiunt. sed animus hoc ille Cum igitur ex debito atq̄ iure naturali omnes mori necesse sit. immo et omnino oporteat qn̄ et qualiter et vbi deus omnipotēs voluerit. Cūq̄ ipsius dei volūtas sp et vbiq̄ bona sit Cassiodro attestante in li. collatōnū fidelissimus deus oīa que videnť vel aduersa vel prospa nostris vtilitatibus dispensat et magis est pro suoꝝ salute et comodo ꝓuidus atq̄ sollicitus. q̄ȝ nosipsi sumus ꝓ nobis. Cūq̄ mortem corpalēȝ ꝛ generalem subterfugere euadere atq̄ euitare minime valeamus. Idcirco mortem ipsam etiaȝ sensualiter recalcitrantes ex mentis ratōne bene disposite voluntarie et sine cōtradictōne (quando deus voluerit) debemus acceptare Vn̄ Seneca. Feres nō culpes quod immutare nō vales et iteꝝ dicit idem. si vis ista quibus vrgeris effugere nō valebis sed vt alius ait. Propterea vt hō xp̄ianus bene et secure moriatur: necesse est ei vt mori sciat Nota q̄d est scire mori

Scire aūt mori vt quidam sapiens ait. est habere paratum cor ꝛ aīam oī tpe ad supna vt qñcūqꝫ mors veniat paratū eū inueniat et absqꝫ retractōe eā recipiat quasi q̄cqꝫ socius dilecti aduentū desideratū expectat. hec ille. Hec est scīa vtilissima in qua religiosi p̄cipue magis q̄ꝫ seculares sine intermissione quotidie atqꝫ continue solliciti studere debēt vt eā veraciter apphendant cum p̄sertim religionis status idipm exigat et requirat quā q̄ꝫ etiā q̄libet secularis clericus et laicus siue ad moriendum paratus ꝛ dispositus fuerit siue nō nihilominus obedire deo tenetur qñ ei mandat. debet itaqꝫ non solū religiosus verumetiā q̄libet xp̄ianus bonus ꝛ deuotus q̄ bñ et secure mori desiderat taliter viuere et se habere vt omi hora (qñ deus voluerit) mori possit. ꝛ ita vitā debet habere in patientia. ꝛ mortem in desiderio. exemplo Pauli apostoli qui ait. cupio dissolui et esse cum christo. hec de scientia moriendi dicta sufficiant

Secunda pticula de temptationibus extremis

Prima tēptatio de fide in articulo mortis

Sciendū scdo q̄ in extremis morituri grauiores habent temptatōes quales in vita sua nunq̄ꝫ habuerūt Sunt aūt hmōi temptatōnū generaliū quinqꝫ p̄ncipales. quarū p̄ma est in fide. eo q̄ fides totius salutis nostre extat fundamentū. Teste aplo q̄ ait. Fundamētum aliud nemo potest ponere. Unde Augu. Fides est oīm bonorū fundamentū et humane salutis initiū. et iterū dt aplus. Impossibile est sine fide placere deo. Unde Johan. iij. Qui nō credit iam iudicatus est. cū igitur talis tantaqꝫ in fide extat vis vt sine ea nullus omnino saluus esse possit. dyabolus totis viribus hominē in extremis laborantē ab ea totaliter auertere nititur. aut saltem ad dubitandum ea aut aliquibus erroribus ipsum decipere laborat bonus autem christianus non solum principalib9 fidei articulis. verumetiā toti sacre scripture in omnibus et per omnia tenetur credere ad min9 implicite. verumetiam sancte rhomane ecclesie statutis subiectus esse. et in hīs firmiter permanere atqꝫ mori. alioquin q̄ꝫcito in aliquo premissorum errare incipit. tā cito deuiat a

Via vite salutis Sciendum tamen q̄ in temptatōne ista ac
q̄ alijs sequentibus. dyabolus nulli omnino q̄diu liberi ar
bitrij vsum bene dispositum rationi habuerit nisi sponte et
iam ꝯsenserit. aliqua temptatōe poterit p̄ualere. nequaq̄ igi
tur bonus catholicus. dyaboli illusiones. terrores. atq̄ per/
suasiones. omnino timere debet: q2 mendax est ꝛ pater eius
veritate attestante. Sed firmissime in vera fide ac sancte ma
tris ecclesie vnitate et obedientia viriliter perseueret atq̄ mo
riatur. Est autem vtile et bonum sicut in quibusdam religi/
onibus fieri solet. vt simbolum fidei circa agonizantes alta
dicatur voce pluriesq̄ repetatur: vt per hoc infirmus ad fi/
dei constantiam animetur. et ab eo demones qui illud audi
re nequeunt elongentur. Porro ad vere fidei constantiam
etiam principaliter animare infirmum debet. fides antiquo/
rum fidelium Abraam Jsaac et Jacob. Similiter et fides
infidelium. vt Jacob Job Moab. et similium ac etiam fi/
des apostolorum necnō innumerabiliū martyrum confesso
rum ꝛ virginū. Nam p fidem oēs antiqui ꝛ moderni deo
placuerūt quia supradictū est. Jmpossibile est sine fide deo
placere. Item etiam ad idem inducere debet infirmum du/
plex vtilitas fidei. vna est q̄ vera fides omnia potest. teste do
mino iesu xp̄o in euangelio. Omnia possibilia sunt credenti
Alia est q̄ vera fides omnia impetrat. sicut idē dn̄s ait Quic
quid orantes petitis credite et accipietis. etiam si dixeritis
huic monti te hinc tolle. sic montes caspij petenti Alexādro
magno adunati sunt.

De scd̄a temptatōne in articulo mortis

Ecunda temtatio est desperatio que est contra spem
atq̄ confidentiam quam homo debet habere in deū
Cum em̄ infirmus doloribus cruciatur in corpore
tunc dyabolus dolores dolori superaddit obijciēdo sibi pec
cata sua modis quibus potest vt eum ad desperatōnem in/
ducat. Jnsuper etiam ſm Jnnocen. papam. lib. iij de vtili/
tate conditōnis humane quilibet homo tam bonus q̄m ma/
lus anteq̄ anima eius de corpore egrediat̄ videt xp̄m in cru
ce positum ad exultatōnem et laudem bonoꝝ et ad confusio

Christus crucifixus apparet agonizanti

nem malorum vt erubescant se; fructum redemptionis non habere Sciendum insuper q dyabolus peccata presertim nō confessa que homo commisit in agone representat. vt eum sic in desperatōem trahat. sed ppter hoc nullus de venia debet desperare. etiam dato si tot latrocinia. furta. homicidia perpetrasset. quot sunt maris gutte et arene. etiam si de eisdem prius nunq aliquam egisset penitentiam nec ea confessus fuisset. nec etiam modo ad confitendum ea haberet facultatem. nihilominus desperare non debet. nam in tali casu sufficeret sola vera contritio interior. Teste psal. Cor contritum et humiliatum deus non despicies. et Ezech. inquit. Quacunq hora peccator ingemuerit saluus erit. Unde inquit Bernardus. Maior est dei pietas q̄ quevis peccatorum iniquitas. Et Augustinus super Joh. A nemine desperandum est dum in hac vita manet. Solum enim desperatōnis crimen est quod mederi non potest. Unde et idem Augustinus. Non nocent mala preterita si non placet. Nullus igitur desperare debet etiam si solus totius mūdi peccata cōmisisset. in casu etiam quo ei constaret q de numero dānatorum esset nulli propter hoc desperandum esset eo q propter desperationem nihil aliud agitur nisi q per eam deus piissimus multomagis offenditur. et peccata alia fortius grauantur pena eterna que vsq ad infinitum augmētatur. Proinde ad confidentiam veram (quam precipue infirmus ad deum debet habere in agone) inducere debet eum dispositio Jesu christi domini nostri. De qua inquit beatus Bernardus Quis non rapietur ad spem nec ad impetrandum fiduciam si attendat in cruce domini nostri. Jhesu christi dispositionem vide caput iclinatum os ad osculandum brachia extensa ad amplexandum manus perforatas ad largiendum latus apertum ad diligendum . et totius corporis extensionem ad totum se impēdendum. Hec idem ille Bernardus. Nullo ergo modo quisq desperare debet. sed in deo omnipotenti plenarie confidere. Nam hec virtus valde est laudabilis magniq meriti coram deo. de q hortatur Apostolus dicens Nolite admittere confidentiā vestram q magnā ha

bet remuneratorem. Preterea sciendu q nullus peccator etiā quantūcunq magnus de venia debet desperare Exemplum enī habemus euidentissimum in Petro christū negante In Paulo xpm etiam psequente. In Matheo & Zacheo publicanis. In Maria magdalena peccatrice. et in muliere in adulterio dephensa. In latrone pēdente iuxta xpm. & in Maria egyptiaca. nec nō in multis peccatoribus facinorosis atq sceleratis. versus de Maria magdalena: Sum magdalena peccanti sum via vera. Sum lux sum speculum crimen ad omne suum. Non desperetis vos qui peccare soletis. Discite more meo conciliare deo

Tercia temptatio de impacientia

Tercia temptatio est de impatientia q̄ est ɔtra charitatem qua tenemur deum diligere sup omia. Nam morituris maximus dolor capitis accidit his pcipue qui nō morte naturali (que rara est) sicut maxime docet experientia. sed frequenter ex accidentib⁹ puta febre vel a postemate aut alia infirmitate graui & afflictiua atq longa dissoluunt. Que quidē infirmitas plerosq et precipue ad mortem indispositos et inuite morientes ac defectū vere charitatis habentes adeo reddit impatientes atq efficit murmurātes vt pluries ex nimio dolore et impatientia amentes et insensati videantur sicut sepe visum est de multis. ex quo vere constat quia tales vtiq in vera charitate deficiūt. Teste Hieronimo. qui ait. Si quis cum dolore egritudinem vl' mortem suscipit. signum est q deum omnipotentē sufficiēter non diligit. Necesse est ergo omni homini qui bene mori voluerit vt in qualibet infirmitate quantumcunq afflictiua longa vel breui ante mortem & in morte nō murmuret. Teste Gregorio in moralibus. Justa sunt cuncta que patimur. & ideo valde iniustum est si de iusta passione murmuremus q q patiens sit. fm illud Luce. In patientia vestra possidebitis aīmas vestras. Nam sicut p patientiā anima possidetur atq custoditur. sic per impatientiam atq murmurationem perditur atq condemnatur. Teste btō Gregorio in omelia qui sic ait. Regnum celorum nullus murmurans accipit. q au/

tem Albertus magnus de vera contritione dt. Vere contritus ad omnem afflictionem infirmoꝝ et punitoꝝ letanter se offert. vt ꝑ offensa deo satisfacere digne possit quãtomagis infirmus quisq; suã propriã infirmitatem solam multis aliis infirmitatibus sine compatione leuiorem debet patienter et libenter sustinere cum infirmitas presertim ante mortem sit quasi quoddã purgatoriũ cum toleratur vt oportet quando videlicet patienter libenterq; cum gratitudine tolerat. Nam ſm Albertũ non solum gratitudine indigemus in his q̃ sũt ad nostram consolationem. sed etiã in his que sunt ad nostrã afflictionem. Unde Gregorius. Diuina eñ dispensatione agitur vt prolixiori vicio plixior egritudo adhibeat vel coaptetur. Dicat ergo quisq; infirmus ꝛ precipue moriturus cum Aug⁹. hic seca: hic vre vt in eternũ mihi parcas. vnde Gregorius. Misericors deus tpalem seueritatem adhibet ne eternam inferat vltionem. Cum aũt temptatio ista militet cõtra charitatẽ sine q̃ oĩno nulla põt esse sal⁹. eo q͛ charitas vera patiens est atq; oĩa suffert. Teste aplo. vbi studiose notandũ atq; ponderandũ extat q͛ q̇ dicit oĩa nihil penitus excipit. Omñes igit corporis egritudines sine murmure ꝛ difficultate multis ex rõne tolerande sunt. Vñ Aug. dt volenti alias amanti nihil est difficile neq; impossibile.

Sequitur de quarta temptatione sc; de vana gloria

Uarta tẽptatio est suiipsius cõplacentia que ẽ superbia spũalis. ꝑ quam dyabolus deuotis atq; religiosis et ꝑfectis magnis infestus est. Cum eñ hominẽ ad deuiandũ a fide. aut ad desperationẽ vel impatientiã nõ potest inducere. tunc aggredit eum per suiipsius complacentiam in eum iactans cogitatõnes. O q͛ firmus es in fide q͛ fortis in spe et q͛ constans in patientia. O q͛ multa bona es operatus et hmõi. Sed contra hoc dicit Isidorus. Non te arroges. non te iactes. non te extollas insolenter. nihil de te presumas. nihil boni tibi tribuas. nam tanta suiipsius posset esse cõplacentia vt ꝑ hanc homo dãnaretur. Vñ Greg.

Quisq3 reminiscēdo bonum quod gessit dum apud se egit apud autorē humilitatis cadat. debet igit̄ mortuus cautus esse cū ꝑ superbiā sentit se temptari. ita vt se tunc humiliet atq3 deprimat sua peccata cogitando ⁊ ꝙ ignorat an odio vel amore dignus sit. Ne aūt desperet nihilominus cor suū ad deum dirigere per spem ⁊ dei misericordiam que est sup̲ oīa opera eius cogitando atq3 operando. ⁊ ꝙ fidelissimus deus qui est veritas ineffabilis al's narrabilis iurando per ꝓphetam repromisit dicens. Uiuo ego dicit dn̄s nolo mortē peccatoris sed magis vt conuertat̄ ⁊ viuat. Jmitet̄ ergo homo beatū Anthoniū. cui dyabolus dicit Anthoni tu me vicisti qm̄ cū te volo exaltare tu te deprimis. ⁊ cum te volo depri/mere tu te erigis. Sic ergo faciat vnusquisq3 siue sanus siue infirmus. ⁊ victus est dyabolus.

Sequitur de quinta temptatione scilicet de delectatione mundanorum.

Uinta temptatio (que magis seculares atq3 carna/les infestat) est nimia occupatio tp̄alium atq3 exteriorum circa vxorem liberos atq3 amicos carnales atq3 diuitias ⁊ alia que inordinate in vita sua dilexerunt. Nā qui bene ⁊ secure mori voluerit debet oīa tp̄alia ⁊ exterio/ra simplr̄ atq3 totaliter postponere ⁊ se deo plenarie totum cōmittere. vn̄ Schotus sup. iiij. sententiarum dt. Si quis infir/mus (cū se iam videat moriturū vult) mori ⁊ plane consen/tit in mortem ac si eam per se elegisset satisfacit ꝓ oībus ve/nialib3 peccatis. imo cōfert aliquid ad satisfaciendū ꝓ peccatis mortalib3. Quapropter vtile ē atq3 oīno necessarium in mortis articulo voluntatē suā per oīa conformare diuine voluntati vt oportet. Raro aūt aliquis secularis vel carnal' etiā religiosus vult se ad mortem disponere. ⁊ quod deterius est nec quicq3 de hac re audire etiā cū iam ipse de facto ago/nizat sperās se euasurū. quod reuera periculosissimum est in homine xp̄iano vt dicit cancellarius vel cantor parisien̄.

Notandū vero ꝙ dyabolus in oībus ꝑdictis temptationibus hoīem nequaq3 cogere poterit. nec ei etiam aliquatenus preualere vt sibi consentiat q3diu vsum habuerit ra/

tionis nisi sponte ei voluerit cōsentire. quod certe non solum bono xpiano. verum etiam cuilibet peccatori q̄tumcūq₃ magno sup omnia cauendū est. Vn̄ apl's Fidelis deus qui nō patietur vos temptari supra id qđ potestis. sed faciet etiā cum temptatione puentum vt possitis sustinere. sic dicit glo. Fidelis deus est verax in promissis. qui dat nobis resistere potenter viriliter ꝛ pseueráter. dat potentiā vt vincamus grām vt mereamur. ↄstantiā vt perseueremus. facit puentū. i. ꝟtutis augmentū. vt possitis sustinere ne deficiatis. sed vindicetis quod fit per humilitatē. vn̄ Augu. Jlli nō tremūt in fornace q̄ non hn̄t ventū supbie. Humiliet ergo peccator se vt sub potenti manu dei victoriā obtinere possit ꝛ auxiliū in oī temptatione. egritudine ꝛ tribulatione maloꝝ ꝛ doloꝝ vsq₃ ad mortē inclusiue.

Tercia pticula de interrogationibus in articulo mortis.

Deinde sequunť interrogationes que fieri dn̄t morituris dum adhuc vsum rōnis hn̄t ꝛ loquēdi. ꝛ hoc ideo vt si quis minus dispositus fuerit ad moriēdu₃ de meliori informeť atq₃ in eodē confortet. Jlle aūt interrogationes debent fieri ẜm Ansel. epm hoc modo. Primo q̄ratur sic frater Letaris ꝙ in fide xpi moriaris. rn̄deat etiam frater penitet te nō tā bn̄ vixisse sicut debuisses. rn̄deat etiam Frater habes emēdandi animū si spaciū viuendi haberes respondeat etiā. Frater credis nō posse nisi p mortē xpi saluari rn̄deat etiā. Credis ꝙ p te mortuus est dn̄s ihesus christus filius dei. rn̄deat etiā. Agis ei grās ex toto corde de hoc. rn̄deat etiā. Age ergo (dū in te est aīa tua) ei semp grās. et i hac sola eius morte te totum cōtege huic morti te inuolue ꝛ si dominus deus te voluerit iudicare. dic dn̄e mortem dn̄i mei ihesu xpi obijcio inter te ꝛ me ꝛ iudicium tuū aliter tecū non contendo. Si dixerit ꝙ mereris damnationem dic mortem dn̄i mei ihesu xpi obijcio inter te in me ꝛ mala merita mea. ipsumq₃ dignissime passionis meritum offero pro merito qđ ego habere debuissem ꝛ heu non habeo. Dicatur iterum domine. Mortem dn̄i mei ihesu xpi pono inter me ꝛ iram tua₃ Deinde dicat ter. Jn manus tuas dn̄e ↄmendo spiritū meū

X

rc. Et idipsum (si nō potest loq̄) dicat cōuentus vel astātes In manus tuas dn̄e ꝯmendo sp̄m eius. et securus moritur nec videbit mortē in eternū. Porro cū interrogatōnes pre/dicte solū ꝑsonis religiosis atq̧ deuotis cōpetere atq̧ suffi/cere videant. tn̄ dn̄t oēs xp̄iani siue seculares siue regulares ſm cancellariū parisien̄. mō subsequēti de suo statu et salute in agone certius atq̧ clarius inquiri ꝛ informari sic. Primo credis oēs ꝑncipales articulos fidei. Et insup toti sacre scri ptture ꝑ oīa ſm sanctoꝝ catholicoꝝ atq̧ ortodoxoꝝ scē eccle/sie doctorū expositionē. ꝛ detestaris om̄es hereses atq̧ erro res atq̧ supstitiones ab eccl'ia reprobatas. ac letaris insuper q̄ in fide xp̄i ac vnitate matris eccl'ie ac obediētia moriaris Scd̄o querat sic. Cognoscis te creatorē tuū sepe et multi/pliciter atq̧ grauiter offendisse. Nam ꝑ btm̄ Bern̄. in canti/cis sic dt. scio neminē absq̧ sui cognitione saluari de qua ni mirū vera salus orit et amor dn̄i. q2 ꝛ ipse sicut initiū sapien tie ita ꝛ salutis. Tercio doles ex toto corde de oībus pctis ꝯtra dei maiestatē amorē atq̧ benignitatē ꝛ bonitatē cōmis sis ꝛ de bonis omissis et gratijs neglectis. nō solum timore mortis conturbatus vel pene cuiusq̧. sed magis ex amore dei et iusticie. ꝛ charitate qua tenemur deum sup om̄ia dili/gere. et petis frater de omibus istis veniā optans. In super cor tuū illumīari ad cognitōez oblitoꝝ. vt de illis valeas spe cialiter penitere. Quarto ꝓponis te veraciter velle emenda/re si superuiuere debueris. et nunq̧ plus mortaliter peccare scienter et proposito deliberato. sed potius q̄ntumcunq̧ ca ra dimittere. imo etiā vitā carnalem ꝑdere anteq̧ deū plus velles offendere. rogas insup deū vt det tibi grām hoc ꝓpo sitū ꝯtinuandi et nō recidiuandi. Quinto indulges ex toto corde oībus q̄ vnq̧ aliqd̄ nocumentū verbo vel facto tibi in tulerunt atq̧ offenderunt. ob amorē et venerationē dn̄i no/stri ihesu xp̄i. a quo ꝛ tu veniā speras. petis etiā fideliter in/dulgeri et remitti tibi ab eis quos offendisti quouismodo. Sexto vis ablata restitui integraliter inq̄ntum teneris iux/ta tuaꝝ facultatū valorē. etiā vsq̧ ad omniū bonorū tuorum cessionē atq̧ renūtiatōnē inclusiue vbi al's satisfactio fieri va

leret septimo queratur sic. Credis q pro te mortuus est xpus et q aliter saluari non potes nisi per meritum passionis domini nostri iesu xpi. et agis etiam de hoc deo gras ex toto corde quantu vales. Quicunqz ad pdictas interrogationes ex oscia bona z fide no ficta vere poterit affirmatiue respondere satis euidens argumentum salutis habet sic decesserit q de numero saluandorum erit. Si quis vero de premissis ab alijs interrogatus no fuerit psertim cum satis sint pauci atqz rari q huius artis habeant sciam. intra se redeat interrogans seipm subtilius osiderando an taliter sit dispositus vt pfertur eo q absqz tali dispositone nulli omnino pt esse salus. Qui aut sic dispositus est vt dictu est. se totu passioni xpi recomendet z committat. z cotinuo inquatu possit et infirmitas pmiserit ea ruminet atqz meditet. Nam per hoc omnes diaboli temptationes et in fide xpi maxime superantur.

Quarta particula de instructionibus pro infirmis cum obsecrationibus.

Reterea cum sm G reg. Omnis xpi actio nostra sit instructio. idcirco ea (que christus in cruce moriens fecit) eade cuilibet morituro psuo modulo atqz possibilitate in extremis extant facienda. Fecit aut xps in cruce quinqz. orauit: Nam dr orasse p psalmos istos Deus de9 meus respice in me: et octo seque tes vsqz ad versum inclusiue. In manus tuas zc. Ite clamauit z fleuit. aplo teste. Anima patri comedauit atqz spm tradidit. vt testant euageliste Sic et infirmus in articulo mortis costitutus orare debet saltem corde si no pt voce. vn Isid. Melius est cu silentio orare corde sine sono vocis qz solu verbis sine intuitu mentis Scdo debet clamare fortiter sil'r corde no voce. plus em attedit deus cordis desideriu qz clamore vocis. Nam cordis voce clamare no est aliud qz remissionem peccatorum z vita eterna fortiter desiderare Tercio debet plorare no oculis corporalibus sz oculis cordis lacbrimado. s. vere penitedo Quarto dz aiaz deo omedare dicedo. In manus tuas zc. Quinto spm tradat vt videlicet moriat volutarie. volutate sua in hoc diuine oformas volutati vt oportet. Proinde qzdiu agonizas loqui z

vsum ratõnis habere poterit sequentes dicat obsecratõnes
Et primo ad sanctam trinitatem

Oratio ad sanctam trinitatem

Summa deitas. immensa bonitas. clementissima atqȝ gloriosissima trinitas. summa dilectio. amor et charitas miserere mei miserere mei peccatoris tibi enim cõmẽdo spm̃ meum. Item dicat ad patrem deus meus piissime pater misericordiarum. misericordiã fac huic paupcule creatu/re. ⁊ in vltima necessitate succurre iam dñe indigenti aĩe ⁊ desolate vt nõ a canibus infernalibus deuoretur

Item dicat orõem sequentem

Dulcissime ⁊ amantissime dñe iesu christe fili dei vi/ui. ob honorẽ ⁊ virtutẽ tue beatissime passionis iu/be me recipi inter numerũ electorũ tuorũ saluator ⁊ redemp/tor meus redde me totũ tibi vt me nõ reicias a venia. et non repellas a gloria tua. Item dñe Jesu christe paradisum tuũ postulo nõ ob valorẽ meritorũ meorum. cum sim puluis ⁊ ci/nis et peccator miserrimus. sed in virtute et efficatia tue san ctissime passionis. per quã me miserrimum redimere volui/sti ⁊ mihi paradisum tuo pciofo sanguine emere dignatꝰ es Item dicat pluries sepe repetendo istum versum ter ad mi/nus. Dirupisti vĩcula mea tibi sacrificabo hostiam laudis. Nam iste versus sm̃ Cassidorum tante virtutis creditur vt peccata hominũ dimittantur si in fine trina confessione dicatur. Item dicat quod sequitur:

Oratio ad Jesum xp̃m

Domine iesu christe propter illam amaritudinẽ quã p me sustinere voluisti in cruce maxime in illa hora quãdo sanctissima anima tua egressa est de corpe tuo. misere re aĩe mee in egressu suo Item post hoc inuocet seriosissime atqȝ instãtissime corde ⁊ ore inquãtũ pualet gl'iosissimã vgi/nem Mariã omniũ peccatorum efficacissimã atqȝ potentissi/mam mediatricẽ atqȝ adiutricem sic dicens

Oratio ad beatã Mariã inuitandã

Regina celorum mater misericordie refugium pec/catorum reconcilia me vnigenito filio tuo eiꝰ clemẽ

tiam pro me indigno peccatore interpella. vt ob amorē tui mea dimittat crimina perducens ad gloriā suā. Deinde inuitet sanctos angelos p̄cibus sic inquiens.

Oratio ad angelos inuitandos

Spiritus celorum angeli beatissimi assistite mihi q̄sso migranti ex hoc seculo et potenter me eripite ab omniū aduersariorum meorum insidijs et animam meam in vestrum consortium assumite. tuq̄ precipue angele bone custos meus mihi a dño deputatus. Deinde ap̄los martyres confessores atq̄ virgines. specialius tamē illos sanctos atq̄ sanctas quos vel quas prius sanus in veneratione habuit et dilexit in auxiliū suū inuocet in isto necessitatis articulo diligenter. Item dicat ter vel quater vel vltra si possit hec et similia verba que beato Augustino ascribunt. Pax dñi nostri iesu xp̄i et virtus passionis eius et signum sancte crucis et integritas beatissime virginis Marie. et benedictio omniū sanctorum. et custodia angelorum nec nō suffragia omnium electorum sint inter me et omnes inimicos meos. visibiles et inuisibiles in hac hora mortis mee. postea subiungat etiam ter dicendo istum versum. Largire clarum vespere. quo vita nusq̄ decidat. sed premium mortis sacre perhennis instet gloria. Si autem infirmus predictas obsecratōnes omnes nesciat vel infirmitate inualescente dicere nō possit. dicat eas aliquis de astantibus clara voce coram illo mutatis mutandis. ipe tamen agonisans q̄diu vsum ratōnis habere poterit oret intra se corde tm̄ et desiderio. put sciat et possit. ita orando spm̄ dño reddat. et saluus erit

Sequit quinta p̄ticula de exhortatōibus circa infirmos in agone mortis

Notandum deinde sane atq̄ studiose aduertendum q̄ rarissime etiam aliqui inter religiosos atq̄ deuotos ad mortem se disponunt tempestiue. vt oportet eo q̄ quilibet diutius victurum se existimat. nequaq̄ credens se cito moriturum: quod nimirum ex instinctu dyaboli fieri certū est. nam sicut luce clarius constat plurimi p talē inanē spem neglexerūt seipos aut intestati aut i puisi aut idi/

spositi morientes. Quapropter quisqꝫ charitatē dei nec non zelū habeat aīaꝝ. taliter vtiqꝫ vnūquēqꝫ ꝓximorū egrotantē in aliquo corpis ꝑiculo vel aīe cōstitutū studeat sollicitus in ducere et monere. q̄tenus ꝓmo et ꝓncipalr̄ oībꝫ postpositis de medicina spūali et remedio q̄citius sibi ꝓuideat indilate frequēter enim vt quedā decretalis dt Corpalis infirmitas ex aīe languore ortū habet. iō papa ꝑ eādē decretalē cuilibet medico corpis districte p̄cipit. vt ne cuiqꝫ egroto corporalem conferat medicinam ꝓusqꝫ ad spūalem medicinā q̄rendā euꝫ moneat et inducat. Sed decretalis ista quasi ab oībꝫ vertit̄ in contrariū. Citius enim hoīes carnalē q̄runt medicinam corruptibilem q̄ꝫ spūalem. Silr̄ oīa mala et aduersa ꝓ pctīs intuitu vel nutu dei solent euenire. ꝓpheta attestāte. Nō est malum in ciuitate qđ nō fecerit deus. intelligo nō malū cul/ pe sed malum pene ꝓ culpa. q̄obrē infirmus q̄sqꝫ aut in aliq̄ cōstitutus ꝑiculo studiosus extat ad inducendū vt añ oīa cū deo pacem sibi faciat spūalem p̄ oībus adhibēs medicinam Sacramenta videlicet ecclesiastica deuote recipiēdo. testa/ mentū ordināndo domū suā atqꝫ negocia alia si q̄ habet legiti me disponēdo. Nullatenꝰ aūt detur infirmo spes nimia cor/ palis sanitatis cōsequende. cuius tñ cōtrariū tā frequēter fi/ eri solet a multis in ꝑiculū aīaꝝ circa iustos q̄ actu agonizāt. ita ꝙ nullus eoꝝ aliq̄d audire vult de morte Vñ cancel. pa/ risieñ. sepe ꝑ vnā talē inanē gloriā ꝛ falsam ꝯsolatōez ꝛ fictam sanitatis corpis ꝯfidētiā certā incurrit hō damnatōez Et iō hortādus est infirmus. vt ꝑ verā ꝯtritōem puramqꝫ ꝯfessio/ nem aīe ꝓcuret sanitatem. q̄ etiā ad salutē corpis (si sibi fue/ rit expediēs) valere poterit. ꝛ ita ꝗcior erit ꝛ securior. Cū aūt teste Greg. Vera cōtritio rara sit. Cīsqꝫ ƀm tho. in iiij. senten tiaꝝ distin. xx. aliosqꝫ doctores pn̄ia q̄ videtur haberi in extre mis vix sit vera pn̄ia sufficiens ad salutē in illis p̄cipue de q̄ bus cōstat ꝙ in toto tp̄e vite sue p̄cepta diuina votaqꝫ spon/ tanea voluntate nunq̄ veraciter sed solū ficte atqꝫ dolose ser nauerunt. Jdcirco vnicuiqꝫ tali ad mortis articulū deducto suadendū est vt ƀm suā possibilitatē mētis ratōne laboret ad penitentiā ordinatā seu verā. vt videlicet nō obstante dolore

vel timore sibi inherentib⁹ vtatur rone inquantu pt. ꝛ conetur hre displicentia voluntaria ꝑpter fine debitu .i. ꝑpter deum et reuertatur a via male indignatonis habitus pcedentiu ꝛ la/ boret ad displicentia qntam poterit hre licet breue ne ad de sperationem remittatur. ꝑponantur ei illa mala q supius in secu/ da ꝑticula de tepta tone desperatois dicta sunt. Silr etiam moneatur vt etia contra alias teptatones ibide positas aiosus existat fortiter atqꝫ viriliter resistedo psertim cu ꝑ dyabolum in inuine cogi possit. Item moneatur vt decedat tanqꝫ verus ꝛ fidelis xpianus. attendat insuper an vinculo excoicationis astrict⁹ teneatur vt informetur. quatenus in hoc totis viribus ordinationi sancte matris ecclesie se submittat vt absoluatur Item si moriturus plixum tpis spaciu ad recollectione suaꝫ habeat. ꝛ no morte festina pueniatur legende sunt cora eo a psentib⁹ hystorie ꝛ orones deuote. in quib⁹ pride sanus am plius delectabatur. vel recesenda sunt diuina pcepta vt pfun/ dius mediteturi si qd inuenerit se cotra ea negligeter deliquis/ se si infirmus vsum loquendi ꝑdiderit habeat tn sana ꝛ inte/ gra noticia. ꝛ ad interrogatones cora eo recitatas. signo aliqꝫ exteriori vel solo consensu cordis rndeat. hoc em sufficit ad salute acqrendu tn interrogatoes fiant anteqꝫ vsum loquen di ꝑdat. Na si ex interrogatoib⁹ verisilr appareant respo sio/ nes infirmi no vsqꝫquaqꝫ sufficietes existere ad salute reme/ diu ꝑ informatone necessaria apponatur mo quo fieri poterit meliori. manifestandum est sm exigentiam infirmi periculu qd incurrit qd eccla pcepit non obstante qꝫ plurimu terreatur. Justius e em vt cu terrore salubri copungatur ꝛ saluetur qꝫ qꝫ cu blandicijs ꝛ dissimulatoe nociua codemnetur. Absurdu qp/ pe nimis e. ꝛ xpiane religioni cotrariu. imo dyabolicu. vt ho mini xpiano morituro corpis ꝛ aie ꝑiculu ex humano timo re ne coturbetur abscondatur. Quo circa ysaias ꝑpheta rege Ezechia egrotante vsqꝫ ad morte salubriter terruit dices eu moriturum cu adhuc mori no deberet ꝛ Grego. monachuꝫ ꝑpetariu in mortis articulo costitutu. vt in .iiij. li. dia. legitur. terruit ad salute. Item psentetur infirmo imago crucifixi q sp circa infirmos est habenda. vel etiaꝫ bte marie virginis aut

alterius sancti quē pridē sanus venerabaṫ. Habeaṫ etiā ibidem aqua benedicta q̄ sup infirmū ⁊ alios circūquaq; stātes freq̄nter aspergeṫ vt sic ab eodē demones cōpescanṫ. Sz si nō sint oīa p̄missa breuiter p̄ ponende sunt orōnes ille p̄serti que nr̄o saluatori dn̄o nr̄o iesu xp̄o diriguntṫ. Nequaq; etiā cuiq; morienti amici carnales vxor libere diuitie. ⁊ alia tpalia ad memoriā reuocenṫ vel reducanṫ nisi q̄ntū infirmi spiritualis sanitas postulat ⁊ requirit. Porro in materia ista que extreme necessitatis extat subtilissime cōsiderenṫ atq; ponderenṫ singula puncta ⁊ sequētie quibꝫ adiecta sūt aduerbia eo q᷑ non verbis sed aduerbijs meremur ꝑut in cōpendio theologice veritatis li. v. c. x. cōtineṫ. Cum aūt placide libenter et sine periculo bn̄ ⁊ secure mori velit ⁊ meritorie. talis curare debet studiosius vt moriēdi artē eiusq; dispositionem iuxta p̄missa dum adhuc sanus sit sollicite studeat ⁊ discat neq̄q; mortis expectans ingressum. Nam dico tibi carissime frater in veritate crede mihi q᷑ morte aut graui infirmitate ingrediente ipsa deuotio egreditur. ⁊ q̄to ꝓpinquius hec accesserit seu se inuoluerit tanto longius illa fugā dabit. Si ergo nō vis decipi nec errare si vis securus eē instanter age quod potes dum sanus sis. ⁊ vsum rōnis habeas bn̄ disposite vt dn̄s actuū tuoꝝ eē possis. O q̄ multi imo infiniti vltimam necessitatē expectātes seipos decipiūt ⁊ deceperunt atq; neglexerunt. Viue ergo frater atq; caue si placet ne ⁊ tibi sic cōtingat. Nulli ergo incongruū vel mirū videaṫ de tam sollerti cura et sollicita dispositōe ac studiosa exhortatiōe ipis morientibꝫ vt p̄mittiṫ exhibenda. q2 nimirū tanta talisq; vis ⁊ necessitas ipsis est indita ac incūbit vt si possibile eēt tota ciuitas ad morientē cū minoribꝫ cōuenire deberet festinanter sicut in quibusdā religionibꝫ extat vbi statuitur q᷑ q̄n infirmꝰ morti appropinquat. tunc tabula pulsetur vt moꝝ audita tabula q̄cunq; hora oēs fratres vbicunq; fuerint dimissis omnibus occupationibus occurrant q̄citius possint morienti. Vn̄ dr̄ q᷑ religiosi ⁊ mulieres ꝓpter sui status honestatem currere non debeant nisi ad morientem et ignem.

Sexta particula de oratōnibꝫ dicēdis i articulo mortis.

Ltimo sciendū est q̄ orōnes seq̄ntes dici pñt super infirmū laborantē in agone q̄ si est p̄sona regularis tūc cōuocato cōuentu p̄mū cū tabula vt moris est p̄mittiť letania cū orōnib⁹ ꝛ psalmis cōsuetis atq̧ ordinarijs more solito Postea vero si adhuc supuiuit subiūguntꝰ oratōnes sequētes ab aliquo p̄ntiū put oportunū fuerit ꝛ tp̄s patieť que etiā pluries iterari pñt pp̄ter infirmi deuotionem si vsum habuerit rōnis. hoc tñ de salutis necessitate nō oportet sed pp̄ter infirmi cōmoditatē atq̧ deuotionē laborantis in extremis fieri pōt. Porro apud infirmos seculares dicantur orōnes iste put deuotio ꝛ dispositio ac cōmoditas ipsoꝝ et assistentiū exigit ꝛ requirit temp⁹. sed heu sunt paucissimi nō solū apud seculares verū etiā ī plurib⁹ religionibus qui hmōi scie habeāt artē. vt in mortis articulo suis p̄ximis fideliter assistāt interrogādo monēdo ac etiā p̄ ipsis exorando vt preferť p̄sertim cū ipsi morientes nondum velint mori. ꝛ ita anime morientiū miserabiliter piclitantur.

Sequunť orationes. Oratio ad ihesum christum

Er amorē q̄ te dignissimū innocentissimū et dilectissimū paterne charitatis filiū p̄ nobis factū hominē vulnerari ac mori p̄ salute hoīs fecit. idulge tuo. N. misericordissime Jhesu om̄e qd̄ cogitatu verbo vel facto affectionib⁹ ꝛ nutibus verbis et sensibus corporis ꝛ anime deliquit et verā remissionē tribue illi sufficientissimā emendatōnem. illā qua totius mūdi culpas soluisti. ac in plenā supplētionē oīm negligentiaꝝ suaꝝ adde illi p̄fectissimā conuersationem illam quā ab hora cōceptōis tue vsq̧ in horā mortis habuisti. ꝛ sup̄ fructū oīm bonorū operum que tibi ab initio mundi vsq̧ in finem ab omnibus electis placuerunt vel placere potuerunt. Qui viuis ꝛc̄.

Oratio ad sp̄m sanctum

A vnione feruentissimi amoris q̄ te vitā oīm viuentium coegit incarnari. et anxiato spū in cruce mori pulsamus ad medullam benignissimā cordis tui vt anie famuli tui. N. fratris nostri oīa pctā dimittas ꝛ tue sanctissime cōuersatōnis ac p̄ee dignissime passionis merito obuis-

sa suppleas faciasq; expiri sup habundātissimā multitudinē miserationū tuaꝝ. nosq; oēs specialiter istā psonā fratrē nostrū (quē pximū vocare disponis ꝓparas placatissimo tibi mō. sibiq; ꝛ vniuersitati vtilissimo cum dulci patientia vera penitētia plena remissione peccatoꝝ fide spe firma ꝛ caritate pfecta. ꝛ in pfectissimo statu inter dulcissimū amplexū ꝛ suauissimū osculū tuū feliciter recipias ad tuā eternā laudem

Oratio ad deum patrem.

In manus inextinguibilis misc̄die tue pater sancte pater iuste ꝛ amantissime cōmendamus spm̄ famuli tui. N. fratris nostri ꝑm magnitudinē amoris. quo se aīa filij tui sanctissima in cruce tibi cōmendauit suppliciter depcantes quatenus p illā inestimabilē dilectōis charitatē qua tua diuina bonitas in se totā traxit illā sanctissimā aīaꝫ vti hora vltima famuli tui. N. fratris nostri suscipias in eodem amore spiritum eius. Amen

Oratio ad sanctum Michaelem.

Sancte Michael archangele dn̄i nr̄i iesu xp̄i succurre nobis apud altissimū iudicē. O pugil inuictissime assiste nunc famulo tuo. N. fratri nostro in extremis valde laboranti ꝛ defende eum potenter a dracone infernali. ꝛ ab om̄i spirituū fraude malignoꝝ. Insuper exoramus te preclaꝝ atq; decoꝝ ministrū diuinitatis summe. vt in hac extrema hora vite fratris nostri benigne suscipias ac leniter aīam ipius in sinum tuum dulcissimū. ꝛ pducas eam in locum pacis refrigerij ꝛ quietis. Amen

Oīo ad btām virginē Mariā matrem misericordie

Intemerata ꝛ ineternū benedicta virgo maria totiꝰ angustie adiutrix succurre nobis dulciter ꝛ ostende famulo tuo. N. fratri nostro in extremis tuam gloriosam faciē in vltima necessitate sua. ꝛ dispde om̄es inimicos eius in virtute dilecti filij tui dn̄i nr̄i iesu xp̄i ꝛ scē crucis ꝛ libera eum de omni angustia corporis ꝛ anime. vt laudes dicat dn̄o deo in secula seculoꝝ.

Oratio ad ihesum christum

ra mi dulcissime redemptor piissime iesu benignissi/
me p illam lachrimabilē vocem (qua in humanitate
moriturus pro nobis doloribus et laboribus passi
onis adeo ↄsumptus es vt de te derelictū a patre clamores
rogam9 ne lōge facias a famulo tuo N. fratre nostro auxiliū
tue miseratōis in hora ꝛ in momēto afflictōis aīe sue p̄ defec
tōe ꝛ ↄsumptōe spūs te iuocare in extrema hora mortis quā
scire nō valet Sꝫ p triūphū scē crucis ꝛ p salutē salutifere pas
sionis ꝛ amarose mortis tue. cogita de ea cogitatōes pacis
et nō afflictōis. sꝫ misericordissime miseratōis ↄsolatōis Et
libera eā de oīb9 augustijs ipius manib9 q̄s p ea in scā cruce
figi pmisisti. clauis acutissimis Jesu bone ꝛ dulcissime pater
et dn̄e erue eā a tormētis sibi deputatis. ꝛ pduc eā in requieꝫ
eternā. cum voto exultatōnis ꝛ confessionis.

Oratio ad iesum christum

Misericordissime dn̄e iesu xp̄e fili dei viui in vnione il
lius cōmendatōnis (qua tuā sanctissimā aīam patri
tuo celesti in cruce moriēs cōmēdasti) ↄmēdamus ineffabili
tue maiestati aīam famuli. N. fratris nostri orātes misericor
dissimā bonitatē tuā. quatenus p oēm honorē ꝛ meritū eius
de aīe tue sanctissime p quā saluanł oēs aīe ꝛ a morte liberan
tur. aīe famuli tui. N. dilecti fratris nostri miserearis liberās
eā misericorditer ab oīb9 miserijs ꝛ penis. ꝛ pducas eā pp̄ter
amorē ꝛ intercessionē tue dilectissime matris sp̄ v̄ginis marie
ad ↄtēplādā glīaꝫ tue iocūdissime visiōis. Qui cū deo p̄re ꝛc̄.

Oratio ad deum patrem

Deusmus misericors deus q̄ scdm multitudinē mi
seratōnū tuaꝝ pctā penitentiū deles. ꝛ p̄teritoꝝ cri/
minum culpas p venie remissionē euacuas. respice ppicius
super hūc famulū tuū. N. fratrē nostrū remissionē oīm pctō/
rum suoꝝ tota cordis cōfessione poscentē. exaudi depcantē
renoua in eo piissime pater q̄cq̄d in eo terrena fragilitate cor
ruptū ē vel q̄cq̄d dyabolica fraude violatū est. ꝛ vnitati cor/
poris eccl̄e mēbꝝ redēptōis ↄgrega Miserere dn̄e gemituū
suorum miserere lachrymarū ei9 ꝛ nō habentē fiduciā nisi in
misericordia tua ad tue reconciliatōnis sacramentū admitte

Oratio sup infirmum

Commēdo te oīpotenti deo charissime frater ⁊ ei cuius es creatura cōmitto vt cū humanitatis debituꝫ morte interueniente psolueris ad creatorē tuū q̄ de limo terre te formauit reuertaris Egredienti itaq̧ aīe tue de corpe splēdidus angelorū cetus occurrat inde aplorꝫ tibi senatus subueniat. Candidatorū tibi martyrum triumphator exercitus obuiet. lucide rutilantiū te ꝯfessorꝫ turba circūdet. iubilātiū te virginū chorus excipiat ⁊ btē quietis in sinū patriarcharū te amplexus astringat mitis atq̧ festiuꝰ dn̄s noster iesus xp̄s tibi cōplexus appareat q̄ inter assistētes sibi te iugiter interesse decernat. Ignores omnino qd̄ horret in tenebris quod stridet in flāmis qd̄ cruciat in tormētis Cedat tibi neq̄ssimꝰ sathanas cū satellitibꝰ suis nec in aduētu suo te vincat. sꝫ coram angelis dei ꝯtremescat ac in eterne noctis chaos imane diffugiat ⁊ exurgat deus. ⁊ dissipent̄ oēs inimici eiꝰ ⁊c. Sicut deficit fumus. ita deficiāt ⁊c. ⁊ iusti epulent̄ ⁊ exultēt in cōspectu dei. Cōfundant̄ igit̄ et erubescāt cōtra te tartaree legiones ⁊ ministri sathane iter tuū impedire nō audeāt. liberet te a cruciatu xp̄s q̄ ꝓ te mori dignatus ē. cōstituat te xp̄s filius dei viui intra ꝑadisi amena ⁊ sꝑ virētia. ⁊ iaꝫ inter oues suas verus te ille pastor agnoscat Ille te ab oībꝫ pctīs tuis absoluat atq̧ ad dexterā in electorū suorū sorte te cōstituat. vt redēptorē tuū facie ad faciē videas. ⁊ pn̄s sꝑ assistas manifestissimā beatis oculis aspicias veritatē ꝯstitutꝰ inter agmina beatorū ꝯtēplatōis diuine gaudio potiris in secula seculorū Amen

Alia Oratio

Proficiscere aīa xp̄iana de hoc mundo in noīe patris oīpotentis q̄ te creauit. in noīe Jesu xp̄i filij eius q̄ ꝓ te passus est In noīe spūssci q̄ in te fusus est. occurrāt ⁊ succurrāt angeli scī ⁊ archāgeli troni ⁊ dn̄atōes pncipatus et ptātes atq̧ ꝟtutes cherubin atq̧ seraphin subueniāt tibi pr̄iarche ꝓphete. apl̄i ⁊ euangeliste. martyres ⁊ confessores. monachi et heremite: ꝟgines et vidue. innocentes adiuuēt te. orōēs oīm sacerdotū ⁊ leuitaꝝ. ⁊ oīm ecclesie ca/

tholice gra duū. vt in pace sit locus et habitatio tua in iheru/
salem celesti p eundē xp̄m Sequunt̃ alie orōes bone
et vtiles dicēde sup agonizantes sumpte ex tali exemplo

Uit qdā papa q̄ dū ad extrema venisset interroga/
bat capellanū suū virū idoneū quem plurimū dilige
bat. qbus suffragijs post mortē eū vellet iuuare apd
deū. Qui rn̄dit q oibꝫ modis qbꝫ posset. q̄cunqꝫ deberēt p
salute aie sue fieri facere vellet: tūc papa ait. nō posco a te ali/
ud subsidiū nisi dū videris me in agonia positū dn̄icā oratio
nē dicas p me tribꝫ vicibꝫ q sibi hoc libentissime facturū p/
misit. ad quē papa dū p̄mum pater noster dixeris. dic in ho/
nore iesu xp̄i obsecrans illum vt multitudinē sui sudoris san
guinei quē p timore sue angustie p nobis copiosissime effu/
dit ꝯtra multitudinē pctōꝝ meorū patri offerre ꝛ ondere dig
net̃ p oibꝫ angustijs q̄s pctis meis exigētibꝫ merui Cū scdꝫ
pater noster dixeris. dic in honore oīm passionū ꝛ amaritu/
dinū iesu xp̄i q̄s in cruce sustinuit. ꝛ maxie in illa hora qn̄ aīa
ei9 sanctissima de suo corpe sacratissimo est egressa pr̄i offer
re ꝛ ondere diligēter: ꝯtra oēs penas ꝛ passiōes q̄s p pctis
meis timeo meruisse. Cū dixeris terciū pr̄ noster. dic ī hono
re ineffabil' charitat' Jesu xp̄i q ip̄m de celis ad terrā ꝛ tole/
rātias oīm haꝝ passionū traxit in hac charitate saluare me ꝛ
celos mihi apire dignet̃ q meis meritis saluari neqo nec ce/
leste regnū obtinere. his dictis pmisit capellanus hec oīa li
bētissime se facturꝫ qd ꝛ fecit cū diligētia ꝛ deuotōe q̄ potuit
Post mortē reuersus ē papa splēdidus ꝛ choruscās. grās im
mēsas sibi referēs dicēdo sine oī pena fore se liberatū. Nam
post p̄mū pr̄ noster xp̄s suū sanguinē p me ondēs oēm meaꝫ
ppulsauit angustiā. Post scdm pr̄ noster p amaritudinē oīm
passionū suarū oīa pctā mea vt nubē deleuit. Post terciū pr̄
noster p charitatē suā celos reserauit. ꝛ me cū gaudio intro/
duxit. pp̄ter hāc reuelatōeꝫ (quā pdcūs capellan9 q̄ pluribꝫ
referebat) in pluribꝫ locis mox inoleuit vt ibidē pdcūs mo/
dus orādi apd morietes deuote fuaret̃ sub spe certissima q
ipa orō valet hoīeꝫ a demonibꝫ liberare pctā diluere ꝛ cele/
ste regnū apire. Auxilio dn̄i nostri iesu xp̄i q ē benedictus in

c q

secula seculo℞ amē. Dic ergo kyrieleyson xp̄eleyson kyrieley-
son dn̄e miserere nob̄. Pat͛ noster Aue maria Saluator mū
di salua nos q̄ p̄ crucē tuā ⁊ sanguinē tuū redemisti munduꝫ
auxiliare nobis te deprecamur deus noster

Oratio ad iesum christum.

Domine iesu xp̄e p̄ agoniam ⁊ orōem tuā sacratissimā
(qua orasti p̄ nobis in mōte oliueti qn̄ factus ē sudor
tuus sicut gutte sanguinis decurrētis in terrā) obsecro te vt
multitudinē sanguinei sudoris tui quem pre timore augustie
tue copiosissime pro nobis effudisti. offerre ⁊ ostendere dig-
neris deo patri omnipotēti ꝯtra multitudinē oīm pctō℞ hu
ius famuli tui. N. ⁊ libera eū in hac hora mortis ab oībꝫ pe-
nis ⁊ angustijs q̄s p̄ pctis suis timet se meruisse Qui cū p̄re.
⁊c̄. Scd̄o dic sic. Kyriel. xp̄el. Kyriel. Dn̄e miserere nobis.
Pr̄ nr̄. Scīfica nos dn̄e signaculo scē crucis vt fiat nob̄ ob
staculū ꝯtra seua iacula oīm inimico℞ defende nos p̄ lignuꝫ
sctm̄ ⁊ p̄ciū iusti sanguinis tui cum quo nos redemisti

Alia oratio ad iesum xp̄m

Domine iesu xp̄e qui p̄ nobis mori dignat⁹ es in cru
ce obsecro te vt amaritudines oīm pena℞ tua℞ quas
p̄ nob̄ miseris peccatoribꝫ sustinuisti qn̄ sanctissima aīa tua
egressa ē de corpe tuo offerre ⁊ oñdere digneris deo p̄ri oīpo
tēti p̄ aīa famuli tui. N. et libera eū in hac hora exitus sui ab
oībꝫ penis ⁊ passionibꝫ q̄s p̄ peccatis se timet meruisse. Qui
viuis ⁊c̄. Tercio dic sic. Kyriel. xp̄el. Kyriel. Dn̄e miserere
nobis. Pr̄ nr̄ Protege salua bn̄dic sanctifica dn̄e famulū tu
um p̄ signū sancte crucis morbos auerte anime ⁊ corpis ac
contra hoc nullū stet periculū

Seq̄tur alia oratio ad iesum xp̄m

Domine iesu xp̄e) q̄ p̄ os p̄phete tui dixisti in charita
te p̄petua dilexi te. ideo attraxi te miserans tui) obse-
cro te vt eandē charitatē tuā q̄ de celo in terrā ad to-
lerantias oīm passionū tua℞ et amaritudinū te attraxit offer
re digneris deo patri oīpotenti contra oēs passiones hui⁹ fa
muli tui. N. quas p̄ peccatis suis timet se meruisse salua ai-
ā̄ eius in hac hora exitus sui et aperi ei ianuā vite. ⁊ faceaꝫ

gaudere cū sanctis in gloria eterna. Qui viuis ꝛc̄.

Alia oratio ad Jhesum christum.

Domine ihesu xp̄e q̄ redemisti nos p̄cioso sanguine tuo scribe in aīa huius famuli tui. N. vulnera tua p̄cioso sanguine tuo vt discat in eis legere tuū dolorē ꝛ tuum amorē. dolorē cōtra omnes dolores et penas q̄s ꝑ peccatis suis se timet meruisse. Amorem vt vniat̄ tibi amore inuisibili quo a te ꝛ ab oībus electis tuis nunq̄ʒ possit in eternum seperari. Et fac eā dn̄e ihesu xp̄e ꝑticipem sacratissime incarnationis. passionis. resurrectionis et ascensionis tue. fac eā participē sacratissimoꝝ mysterioꝝ et sacramentoꝝ tuoꝝ. fac eā ꝑticipē oīm orationū et beneficioꝝ q̄ fiunt in eccl'ia sancta tua. fac eā ꝑticipē oīm benedictionū gratiaꝝ meritorum et gaudiorum oīm electoꝝ tuoꝝ qui tibi placuerunt ab initio mundi. et concede ei vt cum his omnibus in tuo conspectu gaudeat in eternum. Qui viuis et regnas ꝛc̄.

Cum aūt tota salus hoīs in fine cōsistat. sollicite curare deberet vnusq̄sq̄ʒ vt sibi de socio vl' amico fideli et deuoto ac idoneo añ mortē ꝓuideat q̄ in extremis ei fideliter assistat. vt ad fidei constantiā patientiāq̄ʒ atq̄ʒ deuotionē necnō cōfidētiā atq̄ʒ ꝑseuerantiā ip̄m sollicite incitet et animet. vt etiā demū in agonia oēs orōnes p̄cedentes et subseq̄ntes sup eū fidel'r legat et dicat cū attētōe et intentione debita atq̄ʒ deuota. Ad quaꝝ tn̄ orōnū efficatiā omnino extat necessaria dispositio preuia moriētis sicut in p̄cedenti materia de arte moriēdi certius ē expressum. vn̄ vnicuiq̄ʒ certe bn̄ ꝛ secure mori volenti sup oīa est necesse vt ꝑus añq̄ʒ eū mors occupat mori discat. sʒ heu pauci sunt q̄ se ad id p̄parāt neq̄ʒ q̄ ꝓximis suis subueniāt seu assistāt. eos interrogando monendo et ꝓ ipsis orādo. p̄sertim cū ipsi morientes non dū mori velint. ꝛ sic aīe morientiū sepe miserabiliter ꝑiclitantur. valde cito tecū erit hoc actu vide quō te habeas. nā hodie es. ꝛ cras nō ꝑpares. Cū aūt sublatus fueris ab oculis cito trāsis a mēte. Ebitudo ꝛ duricia cordis hūani ē q' solū p̄ntia meditat̄ ꝛ futura magis nō ꝓuidet. Sic te i oī facto et cogitatu deberes tenere q̄si statim esses moriturus si bonaꝫ

ↄsciam haberes nō multū mortē paueres. melius esset pctā cauere q̄ȝ mortē pauere. si hodie nō es paratus quō cras eris. cras est dies incerta. ⁊ q̄d scis si crastinum habebis. q̄d ꝓdest diu viuere q̄n parū emēdamur hac lōga vita nō sp̄ emēdat̄ sȝ sepe magis culpa auget̄. vtinā ꝑ vnā diē bn̄ essem⁹ ↄuersati in hoc mūdo m̄lti ānos plures cōputāt cōuersatōis. sȝ sepe ꝑuus fructus emēdatōnis. Si formidulosum ē mori forsan ꝑiculosius erit diutius viuere. btūs q̄ horam mortis sp̄ ante ocl'os hȝ. ⁊ ad moriendū se q̄tidie disponit. Si vidisti aliq̄n hoīem mori. cogita ꝑ eandē viā transib. cū mane fueris non puta te ad vesperā ꝑuenturū. vespe aūt facto nō audeas tibi crastinū polliceri. sp̄ ergo paratus esto. ⁊ taliter viue. vt nūq̄ȝ te imꝑuisum mors inueniat. m̄lti subito īprouisi moriūt̄. Naȝ hora q̄ nō putat̄ filius hoīs venturus est. Q̄n em̄ hora extrema venerit multū aliter sentire incipies. de tota vita tua p̄terita valde doleb: q2 tā negligēs fuisti et remissus. q̄ȝ felix ille est q̄ talis nūc nitit̄ eē in vita qualis tūc optat inueniri ī morte. dabit nāqȝ magnā fiduciā fidel'r moriēdi ꝑfectus contemptus mūdi. amor discipline labor p̄n̄e feruēs desideriū ī virtutib⁹ ꝓficiēdi. ꝓmptitudo obedientie abnegatio sui. ⁊ supportatio cuiuslibet aduersitatis ꝓ amore xp̄i m̄lta bona operari potes dū sanus es. sȝ infirmus nō poteris. pauci ex infirmitate emendant̄ sic est q̄m̄ ꝑegrinant̄ raro. noli cōfidere super amicos et ꝓximos. nec in futuris salutē tuā differas. q2 citius obliuiscēt̄ tui hoīes q̄s hoc ꝓ te facturos aliq̄d estimas. Melius ē nūc tēpestiue ꝓuidere ⁊ aliq̄d boni p̄mittere q̄ȝ aliorū auxilio sperare si nō ꝓ te sollicit⁹ sis m̄. q̄s erit ꝓ te ī futuro. nūc tp̄s valde p̄ciosum est. nūc sunt dies salutis. nunc tp̄s acceptabile. ꝓch dolor q2 hic vtilius nō expēdis in quo ꝓmereri vales vn̄ eternal'r viuas q̄n vnū diē siue horā ꝓ emēdatōe desiderab et nescio an impetrab. Eya k̄me si sp̄ timoratus fueris posses te de magno ꝑiculo liberare maxīe si de morte fueris suspect⁹. stude nūc viuere taliter vt ī hora mortis valeas potius gaudere q̄ȝ timere. disce nūc mori mundo vt tunc incipias viuere xp̄o. disce nūc oīa contemnere. vt tunc possis ad xp̄m ꝑgere. castiga te nunc ꝑ p̄n̄aȝ vt valeas

certā habere fiduciā. ad q̄d te stulte victurū diu estimas cuȝ nullū habeas diē securū q̄ꝫ multi decepti sunt. quotiēs audi sti et vidisti. q̄ꝰ ille gladio cecidit. ille submersus est in aqua. ille ab alto ruens ceruicē fregit. ille manducādo ocubuit: il/ le bibendo finē fecit. alius igne. alius peste. alius latrocinio perijt. et oīm finis mors est. et vita hoīm tanq̄ꝫ vmbra mor/ tis subito ptransit. q̄s memorabit̃ tui post mortē. ꝛ quis ora bit ꝑ te: age nunc k̄mē. quicq̄d agere pro te de vtilissimo po/ teris q̄ꝛ nescis q̄ñ morieris. nescis etiam q̄d tibi post mortē sequet̃ dum tp̄s habes cōgrega diuitias inmortales. preter salutē tuā nihil cogites. solū) q̄ dei sunt) cures. fac nunc tibi amicos venerare: dei sanctos et eorum actus imitare vt cuȝ defeceris in hac vita illi te recipiant in eterna tabernacula. serua te peregrinū et hospitē super terrā ad quā nihil spectat de mūdi negocijs. serua cor liberū et ad deū sursum erectum q̄ꝛ non habes hic ciuitatē manentē. illuc preces gemitus q̄ tidianos cum lachrymis dirige. vt sp̄us tuus mereatur ad d̄ñm post mortem feliciter transire.

E morte tua ita poteris formare meditatōēs. Pri/ mo vt horā mortis semꝑ suspectā habeas cogita q̄ꝰ ex improuiso mors veniet q̄ñ minime sperabis q̄ñ minime deliberabis. q̄ñ minime disposuisti: q̄ñ adhuc diuti us te viuere sperabis et cogitasti. habe te nonnunq̄ꝫ sicut si tu statim esses moriturus et melius senties que sequunt̃ Co gita itaq̄ꝫ qual'r mortē p̄cedit grauissima infirmitas. cum ta les infirmitates nō sunt nisi precones eiꝰ. vide ergo grauita tem huiꝰ infirmitatis. cogita errorē naturalis inclinationis appetētis ꝑmanere. cogita itaq̄ꝫ cū iā hō se senserit a mundo transiturū siue medicis hoc dicētibꝫ siue ꝑ seipm̄ senserit qua lis tunc erit clamor cōsciē qualis recursus in eo (qui se nō dis posuit aut disponit. tunc eñ ip̄a pctā ad memoriā cōfluent. Et cogita q̄ntū de singulis pctīs tuis ꝛ passionibꝫ cruciabe ris q̄m̄ illa nō vicisti. cogita etiam si tali articulo mortis non contritꝰ a pctīs sis q̄̄to desiderio desiderares vnā horam sanitatis vel annū pro emendatione. cogita homo cū ad il/ lam horam veneris et hinc transibis ac tp̄s p̄teritū compa/

rāueris ad eternitatē ad quā trāsibis ꝙ̄ breuis tibi videbitur tota vita tua. apparebit tibi breue somniū. ⁊ ita erit tibi totū tp̄s tuū ⁊ tota vita tua. acsi ꝑ modū spacij parui puta dimi die leuce precessisses. cogita ꝙ̄tus erit dolor cū videbis ꝙ ꝓpt tā paruā delectatōem illa sempiterna gaudia amisisti. Cogita ꝙ̄ amara erit sepatio ab his q̄ viciose dilexisti puta ab honore tuo qꝛ hic in alto statu totis viribꝫ honorē q̄siuisti vl' voluptates tuas. ⁊ sic de cōsilibꝫ. Cōsidera dispositōnem morientis quō totū corpus nigrescit. oculi cōtabescunt. Cogita quō demōes sūt ibi ꝓparati ad escā tanq̄ꝫ leones rugiētes expectātes aiam. Deinde cōsidera quō aīa in egressu suo (cū inceperit cōsiderare regionē ignotā. ⁊ q̄t demones eā expectant) ꝙ̄ inuite exit ⁊ ꝙ̄ libenter rediret ad corpus suū sed nō pōt. qꝛ clause sunt fenestre sensuū et spūs vitales. Cogita ergo trāsire ad cateruas inimicoꝝ. cogita tūc quō singuli spūs vicioꝝ ad eā occurrēt q̄rentes suā aiam vicꝫ spūs supbie supbiam. spūs luxurie luxuriā. et que sua sunt. ⁊ sic de alijs.

Ultimo aduertendū quō aīa egressa de corpe statim statuet' añ tribunal iudicis expectās sniam q̄ ex hoc tūc vsq̄ꝫ i extremū nō reuocabit' ⁊ vbicūq̄ꝫ legauerit ibi manebit. Deinde cogita quō tādē corp⁹ tuū tradet' sepulture ⁊ perpetue obliuioni hospes fuit hic ⁊ obijt. ⁊ memoria eius recessit de terra. Poteris aūt modū hunc a cōtrario assumere de morte iustoꝝ. Nā illi vidētes se de hoc mūdo migraturos gaudēt et in testimonijs cōscie exultāt ꝙ liberātur de istis miserijs. ⁊ qꝛ hic non fuerunt ligati concupiscentijs non dolent hinc exire.

De penis infernalibus.

Imaginare ipsum infernum ſm quasdam similitudines a sanctis sup hoc positas. Aspice igitur chaos horribilissimum locum subterraneum puteum profundissimum et totum ignitum imaginarie ciuitatē horribilem et magnam ac penitus tenebrosam obscurissimis et terribilissimis flammis succensam. clamantibus et vlulantibus et plangentibꝫ inexplicabilibꝫ doloribꝫ nec fi'libus poteris explicare. Cogita etiam de penarum acerbitate. dicit'

e̅m ille ignis ad ignē nr̄m tanti est caloris q̄nti nr̄ ignis ē ad ignē depictū. et ita de frigore et fetore. Huius penalitatis a-cerbitas patet ex stridore dētiū ex gemitu planctu et blaphe mia dei. ⁊cēis. Cogita de penaꝝ multiplicitate ibi est ignis inextinguibilis obscurissimus. frigus intolerabile. fetor hor ribilis tenebre incōpabiles. ibi e̅m erūt pene in om̄i sensu in visu p horribiles visus ⁊ aspectus demonioꝝ. in auditu per lamētabiles gemitus et clamores. Cogita de miserabili so-cietate et crudelitate tortoꝝ sine oī misc̄dia intorq̄ndo nō fati gādoꝝ. nec ad misericordiā cōmouent. insultabūt e̅m dicē-tes vbi nūc glia. vbi nūc altus status. vbi nūc supbia. Co-gita quō ibi p mēbra (q̄b⁹ q̄s peccauit) p eadez et punient. ita vt in oib⁹ mēbris ibi penā sentient et sustinebūt. Cogita de pena interiori vide de interiori morsu cōsciē et de glia eoꝝ q̄ nō morientur. quis p̄t cogitare sufficiēter q̄ntum doleant q̄ illā penā modicis doloribꝰ et breui tp̄e nō euaserūt. Itē pas-siones maxime in eis regnabunt. erunt e̅m maxime inuidi ⁊ erunt ita simul sicut canes rabidi: Itē recordabunt prio-res delectationes ad augmentū pene. Vn̄ ibi lamentabun tur dicentes. Quid nobis pfuit supbia. Cogita de duratōe penaꝝ q̄ scz nūq̄ sit finē habitura nō post mille milia annoꝝ. imo nō post tot annos q̄t possent in milib⁹ annis nominari. q̄ ibi nulla redemptio nullus finis

De extremo iudicio seu examine q̄ntus fiet terror. ipa e̅m tuba angelica mirabil' terrēda signa. fulgura cho ruscatōnes percutient corda hoīm et pauere facient Cogita si potes magnitudinē ire iusti iudicis venientis con tra eos q̄ eū offenderūt et q̄ntum mali terrebunt imaginarie quō et q̄ amara fiet ibi diuisio. Ponent e̅m iusti humiles et mites ad dexterā. superbi et inuidi ad sinistrā in eternū āmo do nō cōiungēdi nūc sunt duo. ⁊ vn⁹ assumet et alius relin-quet. Cogita q̄d horroris et timoris. q̄d admiratōis erit su perbis et elatis huius mūdi cū se pceperint a deo abiectos viles paupes et desperatos et q̄s insanos putabāt ad dexte-rā xp̄i in glia viderint assistentes. Tūc pn̄iam intra se agen-tes dicēt. Ecce hi quos aliq̄n habuimus in derisum et iusti

stabunt in magna cõstantiã aduersus eos q̃ se angustiaue/
runt. Cogita omnium operum et cogitationum fiet reddi/
tio hyerl'm em̃ scrutabit̃ i lucernis.i.q̃ apparẽt veluti sancti
inuestigabunt̃ ibi et q̃cq̃d occultũ in eis fuerit ad lumẽ ve/
niet. Testes em̃ erũt qui oñdent eis oĩa q̃ fecerunt vbi ꝛ qñ.
Jtẽ ꝑpriũ scelus et tot⁹ mũdus dabũt testimoniũ ꝯtra pec
catores. Cogita quõ xp̃us exhibebit ibi passionis sue insig
nia. et quõ ꝑ illã exprobrabit nob ea que cõtempsimus. Co
gita de illo tonitruo horribili et irreuocabili sententia. Jte
maledicti in ignem eternũ. Cogita de dulcissima inuitatio
ne iustoꝝ ad sempiternã cenã per illã benedictã vocẽ. venite
benedicti patris mei ꝛc̃. Cogita quã magna sunt oꝑa mise/
ricordie et pietatis cum ea solũ xp̃s ad iudiciũ suum addu/
cere videat̃. cogita ꝙ iusti ibunt in vitam eternã. iniusti aũt
in suppliciũ sempiternũ. ꝛ hec duo loca sꝑ diuisa manebũt.

E gaudijs supcelestib⁹. imaginare locũ illũ ꝑ ima/
ginarias similitudines a sanctis ꝓ nostra capacita/
te inuentas. Est em̃ ciuitas ex auro mũdissimo gẽ/
misqꝫ preciosissimis. mirabiliter constructa. singule porte ex
singulis margaritis. Est campus speciosissimus omnium
florum pulchritudine decoratus. ibi estatis amenitas. ibi o
doris suauitas. Cogita q̃ntum potes quantũ erit gaudium
ex visione sanctissime trinitatis. in qua relucet exẽplar om̃is
pulchritudinis. omnis bonitatis. om̃is suauitatis. quam vi
dendo omnia scienda scires. et quicquid volueris in ea ha/
bebis. in cuius etiã visione beatificaberis. Cogita huma/
nitatẽ christi quõ cum hic fuit ꝑpter nos pauper vilis ꝛ ho
mo ibi sublimis erit deus et homo. Cogita de gaudijs que
habebis ibi de societate gloriosissime virginis marie ꝛ om
nium sanctoꝝ apostoloꝝ martyrũ et confessorũ et virginũ et
de cuiuslibet gaudio gaudebis. Et tu cogita de dotib⁹ q̃s
ibi corpus tuum recipiet que sunt immortalitas. impassibi/
litas. summa agilitas et maxima speciositas. Cogita de do
tibus anime quibus ipsa splendebit que sunt plenitudo scien
tie. iusticie et leticie. Cogita ex his dotibus q̃ꝫ multa alia cõ
sequeris videlicet securitatem qua non timebis. Eccl'. Non

a temptatiõe inimici. inde tibi summa libertas. in
inde voluntas. inde amicicia. inde honor. inde
guiter habebis ibi quicquid volueris. et quic
quid volu is non habere nõ habebis. dicit Anselmus.

Sequuntur signa sex. quibus homo potest confidere de salute. dicit Ansel. ꝙ sex interrogatões dñt fieri homini cõstituto in mortis articulo Prima est ista. si credis ea q̃ sũt christiane fidei quantũ ad oĩa determinata ab ecclesia. dicat Credo Secunda gaudes et letaris ꝙ morieris in fide christi. dicat sic Tercia cognoscis te grauiter deum offendisse. dicat sic Quarta doles tu ꝙ deum offendisti. dicat sic Quinta proponis tu si vixeris abstinere a peccatis. dicat sic Sexta credis et speras venire ad salutem eternam non tuis meritis sed christi ihesu. dicat sic Septima nõ est interrogatio. sed assecuratio. Si obijciat dyabolus aliquid tibi. opponas merita christi inter te et ipsum. et his peractis dicit Anselmus. ꝙ sine dubio saluabitur.

Artis bñ moriendi cunctis ꝑutilissime felix finis.

In manus tuas domine commendo spiritum meum

In manus tuas sunt sortes mee

Deus meus ut quid me dereliquisti

Misericordias domini in eternum

Domine secundum actum meum

